

«Бекітемін»

Мектеп директоры

Е.Ақшалов

Диагностикалық жұмыс

Тақырыбы: «Социометрия» әдістемесі

Педагог-психолог: Айгараева К.М

Қызылорда қаласы

Социометрия әдісі

Социометрия топ ішіндегі адамдардан алынған, араласуда берілетін артықшылықтарға (немесе көбіне құқықтық параллельдер кімнің кіммен араласатыны) қатысы бар ақпаратты белгілі бір базис пен алға қойылған мақсат аясында жүйеге келтіреді. Зерттеудің алғашқы сатыларында Мореноның түзеу мекемесіндетілердің арасындағы даудан қашу үшін жатын бөлмедегі орындарды ауыстыруына тура келді. Сөйтіп, алғашқы қолданылуында әлеуметтанушылық тест (мысалы, достарын атап шығу) оның тікелей нәтижесін алуға бағытталса, қазір бұл сирек қолданылады. Тандаудың әлеуметтанушылық баламаларының жол берілетін саны белгіленген («ең жақсы үш досыңызды атаңыз») немесе белгіленбеген («қанша қаласаңыз, сонша есім атаңыз») болуы: сондай-ақ ол күн ілгері айқындалған болуы немесе байланыстың беріктігін білдіруі мүмкін. Социометрияның көмегімен тұлғааралық өзара әрекеттестікте анықталатын тандаудың, селқостықтың немесе қабылдамаудың сандық өлшемін шығаруға болады. Социометрия топ мүшелерінің арасындағы ұнатуды немесе ұнатпауды анықтау үшін қолданылады. Аталмыш әдіс өте жедел жүргізіледі, оның нәтижелерін математикалық өңдеп, кесте түрінде шығаруға болады.

Социометриялық сұраудың негізіне: Сен кіммен бір партада отырғың келеді? Кіммен бірге демалғың келеді? Кіммен бірге жұмыс жасағың келеді? деген сұрақтарды алуға болады. Тандаудың – біріккен іс-әрекет бөліміндегі және көңіл-көтеру бөліміндегі екі бағыты ұсынылады. Тандау қалаулылығының дәрежесін нақтылауға жәнетандауға ұснылған адамдардың санын шектеуге болады. Тандаулар енгізілген *матрицадан* өзара ұнату мен ұнатпаулардың күрделі шиелінісін, социометриялық «жұлдыздарды» (көпшілікпен таңдалғандар), шеттетілгендерді (ешкіммен таңдалынбағандар) және сол полюстердің арасындағы аралық үзбелілердің тұтастай иерархиясын көруге болады.

Социометриялық сұраудың талдамасы ресми және биресми өлшемдер бойынша бөлек жүргізіледі. Сұраудың нәтижелері топтың әрбір мүшесінің жауаптары бар кесте түрінде берілген социоматрицаларға енгізіледі.

Социометрияны дайындау және өткізу кезендері

1. Оқушыларға парақтар таратылады, өз парақтарын белгілеу және алынған ақпараттың құпиялығына кепілдік береді.
2. Оқушылар жауаптары шын жүректен шығулары тиіс. Алынған нәтижелер тек қана жұмысты жақсартуға қолданылады және басқа ешкім, мұғалімдерді қоса, онымен таныс болмайды.
3. Өткізу нұсқаулары мынадай компоненттерге ие: жұмыс мақсаты, оны өткізу шарттары, тапсырманы орындау туралы нұсқаунамалар, автордың қол кою қажеттілігі және т.б.
4. Әлеуметтік үдеріс негізінен 10-15 минут уақыт алады. Мысалы, «жетекші» және «алшақтанған» оқушыларды анықтау мақсатында оқушыларға ұсынылған парақта «мына балалардың қайсысын:
5. Зерттеуші оқушылар толтырған парақтарды жаяды да, әлеуметтік өлшем матрицасын дайындайды. Торлардағы әр фамилия (тегі) қарсы тандап алынған оқушы нөміріне сәйкес, тандауды көрсететін 1; 2; 3 сандары қойылады.
6. Матрица негізінде социограмма құрастырылады, бұл топтағы өзара қатынастарды көрнекті және терең айқындау мүмкіндігін туғызады.

Аты – жөні:
Сыныбы:
I. Кіммен бір партада отырғың келеді?
II. Кіммен бірге саяхатқа барғың келеді?
III. Кімді туған күніне шақырғың келеді?

10 қыркүйек 2024 жыл

7 «Б» сыныбы

1 матрица: «Кіммен бір партада отырғың келеді?»

Р/с	Оқушының аты-жөні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	Қарама-қарсы таңдау:	Жалпы балл:
1	Женісбек Айдана	■	■																					1	1
2	Тулешова Ботакөз	■	■	■																				1	2
3	Амантай Нұрасыл			■					+															0	1
4	Әбідова Айдана				■			+																0	0
5	Болатқызы Аяна					■	+																	0	1
6	Асқарбек Назым					■	■	■																1	2
7	Асылхан Інжу					■	■	■	■															1	1
8	Серік Бағдат			+					■								+							1	1
9	Сәкенұлы Диас								■	+														0	1
10	Кенжебекұлы Расул								■					+										0	2
11	Жаманбайқызы Бибінуір									■						+								0	1
12	Серік Нұркелді										■						+							0	1
13	Досмұрат Мирас									+				■										0	1
14	Марат Мадияр													■					+					0	1
15	Елеусінова Наргиз										+		+		■									0	1
16	Бекмұратов Мейіржан								+			+			■					+				0	2
17	Ерболат Гүлсезім		+													■		■						0	0
18	Бақытұлы Таджиддин																	■				+		0	2
19	Егізқара Нұралы																		+	■				0	1
20	Мырзахмет Нұрымжан																				■	■		1	1
21	Әмірбек Расул																				■	■		1	2
22	Демесинова Бадиша														+								■	0	1

Педагог-психолог:

Айгараева К.М

«Социометрия» әдісінің 2 матрицасы:

7 «Б» сыныбы

Кіммен бірге саяхатқа шыққың келеді?

Р/с	Оқушының аты-жөні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	Қарама-қарсы тандау:	Жалпы балл:
1	Жеңісбек Айлана	■																+						0	1
2	Тулешова Ботақоз	+	■															+						0	1
3	Амантай Нұрасыл			■					+															0	1
4	Әбідова Айлана				■		+																	0	1
5	Болатқызы Аяна					■		+																0	1
6	Асқарбек Назым						■	→																1	2
7	Асылхан Інжу						←	■																1	3
8	Серік Бағдат			+					■															0	1
9	Сәкенұлы Диас									■					+									0	1
10	Кенжебекұлы Расул									+	■													0	1
11	Жаманбайқызы Бибінұр											■												0	0
12	Серік Нұркелді												■	+										0	0
13	Досмұрат Мирас										+				■									0	1
14	Марат Мадияр															■					+			0	2
15	Елеусінова Наргиз		+														■							0	1
16	Бекмұратов Мейіржан					+							+					■					+	0	0
17	Ерболат Гүлсезім				+													■						0	2
18	Бакытұлы Таджиддин																		■	→	+			1	1
19	Егізқара Нұралы																		←	■				1	2
20	Мырзахмет Нұрымжан														+						■			0	0
21	Әмірбек Расул																			+		■		0	1
22	Демесинова Бадиша							+														■		0	1

Педагог-психолог:

А.А.

Айгараева К.М

7 «Б» сыныбы

«Социометрия» әдісінің 3 матрицасы:
«Кімді туған күнге шақырғың келеді?»

Р/с	Оқушының аты-жөні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	Қарама-қарсы таңдау:	Жалпы балл:
1	Женісбек Айдана	■					+																	0	1
2	Тулешова Ботакөз		■				+																	0	0
3	Амантай Нұрасыл			■					+															0	2
4	Әбдідова Айдана				■		+																	0	1
5	Болатқызы Аяна					■	+																	0	1
6	Аскарбек Назым						■																	1	5
7	Асылхан Інжу							■				+												0	0
8	Серік Бағдат			+					■															0	1
9	Сәкенұлы Диас				+					■														0	1
10	Кенжебекұлы Расул										■			+										1	1
11	Жаманбайқызы Бибіпұр											■									+			0	1
12	Серік Нұркелді									+			■											0	0
13	Досмұрат Мирас										+			■										1	1
14	Марат Мадияр														■						+			0	1
15	Елеусінова Наргиз															■							+	1	1
16	Бекмуратов Мейіржан				+												■							0	0
17	Ерболат Гүлсезім						+											■						0	0
18	Бақытұлы Талжиддин																		■	+				0	2
19	Егізқара Нұралы																				+			0	1
20	Мырзахмет Нұрымжан																			+		■		0	1
21	Өмірбек Расул														+								■	0	1
22	Демесинова Бадиша															+								1	1

Педагог-психолог: Айғараева К.М

«Социометрия» әдісі

7 Б сыныбы

Барлығы: 22

I- Лидер: Асқарбек Назым

II - Беделділер: Асылхан Інжу, Амантай Нұрасыл,
Асқарбек Назым,

Кенжебекұлы Расул, Марат Мадияр,

Бақытұлы Талжиддин,

Егізқара Нұралы

III- Орта беделділер: Тулешова Ботакөз,

Болатқызы Аяна,

Серік Бағдат,

Сәкенұлы Диас, т.б

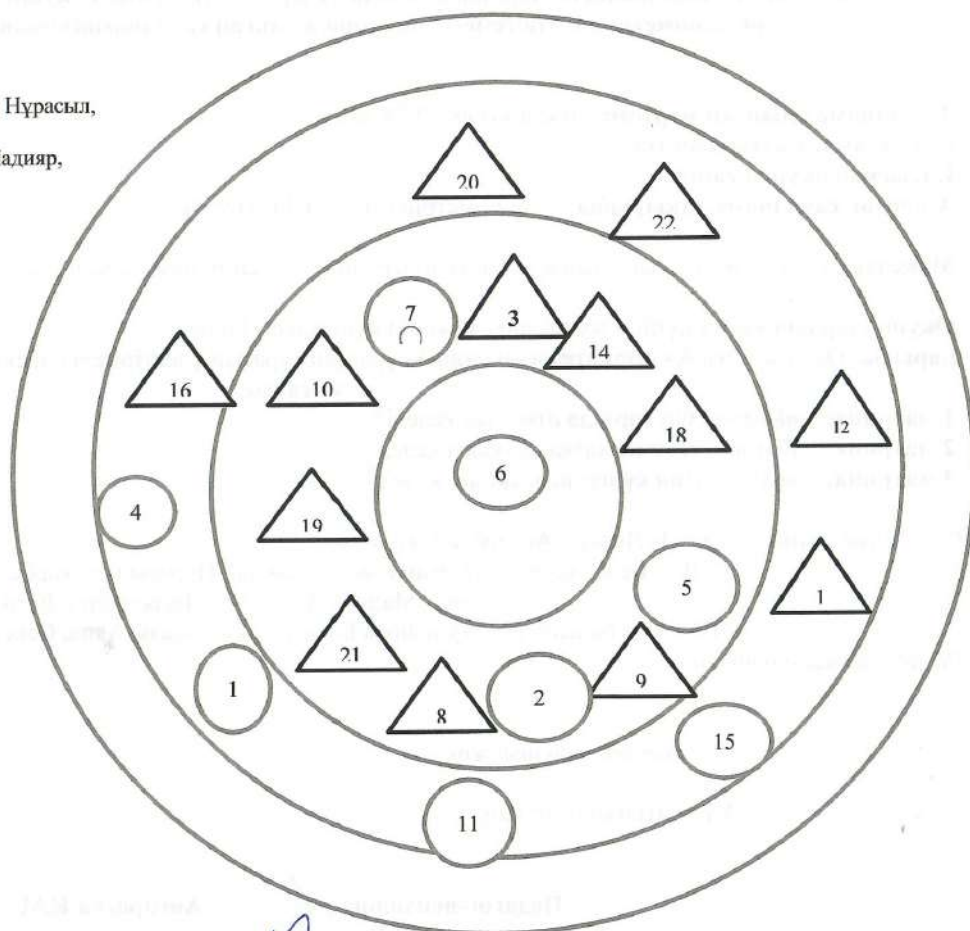
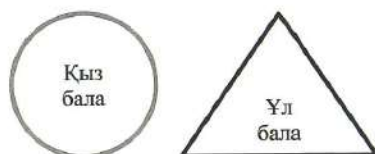
IV- топтан қалмаушы:

Жеңісбек Айдана,

Әбідова Айдана, т.б

V - шеттеп қалушы: жоқ

VI - Шағын топ: жоқ

Педагог-психолог: Айгараева К.М

2024-2025 оқу жылындағы қыркүйек айының 10 күні 7 «Б» сынып оқушыларынан Дж.Мореноның «Социометрия» әдістемесі бойынша алынған сауалнамасының қорытындысы.

Р/с	Оқушының аты-жөні	1 матрица	2 матрица	3 матрица	Ортақ балл	Нәтижесі
1	Жеңісбек Айдана	1	1	0	2	Топтан қалмаушы
2	Тулешова Ботакөз	2	1	0	3	Орта беделді
3	Амантай Нұрасыл	1	1	2	4	Беделді
4	Әбідова Айдана	0	1	1	2	Топтан қалмаушы
5	Болатқызы Аяна	1	1	1	3	Орта беделді
6	Асқарбек Назым	2	2	5	9	Лидер
7	Асылхан Інжу	1	3	0	4	Беделді
8	Серік Бағдат	1	1	1	3	Орта беделді
9	Сәкенұлы Диас	1	1	1	3	Орта беделді
10	Кенжебекұлы Расул	2	1	1	4	Беделді
11	Жаманбайқызы Бибігүл	1	0	1	2	Топтан қалмаушы
12	Серік Нұркелді	1	1	0	2	Топтан қалмаушы
13	Досмұрат Мирас	1	1	1	3	Орта беделді
14	Марат Мадияр	1	2	1	4	Беделді
15	Елеусінова Наргиз	1	1	0	2	Топтан қалмаушы
16	Бекмұратов Мейіржан	2	0	0	2	Топтан қалмаушы
17	Ерболат Гүлсезім	0	2	0	2	Топтан қалмаушы
18	Бакытұлы Таджиддин	2	1	2	5	Беделді
19	Егізқара Нұралы	1	2	1	4	Беделді
20	Мырзахмет Нұрымжан	0	0	1	1	Топтан қалмаушы
21	Әмірбек Расул	1	1	1	3	Орта беделді
22	Демесинова Бадиша	0	1	1	2	Топтан қалмаушы

Педагог-психолог: Айгараева К.М.

**2024-2025 оқу жылындағы қараша айының 10 күні 7 «Б» сынып оқушыларынан Дж.Мореноның
«Социометрия» әдістемесі бойынша алынған сауалнамасының қорытындысы**

Сауалнама алынған мерзімі: 10 қыркүйек 2024 жыл

Сауалнамаға қатысқан топ: 7 «Б»

Қатысқан оқушы саны: 22

Алынған сауалнама тақырыбы: «Социометрия» әдісі (Дж.Мороно)

Мақсаты: Сынып оқушыларының арасында лидер, шеттеп қалған оқушы және шағын топтарды анықтау.

Оқушылардың көңіл күйі: Оқушылардың көңіл күйі жақсы болды.

Барысы: Оқушыларға А4 фарматқа жазылған 3 сұрақтан тұратын үлестірмелі парақтар таратылып, түсіндірме жұмыстары жасалды.

1 матрица: «Кіммен бір партада отырғың келеді?

2 матрица: Кіммен бірге саяхатқа шыққың келеді?

3 матрица: «Кімді туған күнге шақырғың келеді?

Сауалнама нәтижесінде: I- Лидер: Асқарбек Назым

II - Беделділер: Асылхан Інжу , Амантай Нұрасыл, Асқарбек Назым, Кенжебекұлы Расул,
Марат Мадияр, Бақытұлы Таджиддин, Егізқара Нұралы

III- Орта беделділер: Тулешова Ботакөз, Болатқызы Аяна, Сәкенұлы Диас, т.б

IV- топтан қалмаушы: 0

V - шеттеп қалушы: жоқ

VI - Шағын топ: жоқ

Педагог-психолог: **Айгараева К.М**

1 матрица: «Кіммен бір партада отырғың келеді?

2 матрица: Кіммен бірге саяхатқа шыққың келеді?

3 матрица: «Кімді туған күнге шақырғың келеді?

Сауалнама нәтижесінде: I- Лидер:

II - Беделділер:

III- Орта беделділер

IV- топтан қалмаушы:

V - шеттеп қалушы: жоқ

VI - Шағын топ: жоқ